DISPUTATIO JURIS PUBLICI, 12.a
DE

TUTELIS ILLUSTRIUM,

QVAM

DIVINI NUMINIS AUSPICIO,

ConſenſuMagnif. JCtorum Ordinis

PRÆSIDE

VIRO MAGNIFICO, PRÆNOBILISSIMO, JURIS-CONSULTISSIMO atq; EXCELLENTISSIMO

DN. HENRICO COCCEJO,

JURISCONSULTO CELEBERRIMO,
SERENISSIMI AC POTENTISSIMI ELECTORIS BRANDENBURGICI CONSILIARIO, FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO, & h. t. DECANO,

ANTEA

SUMMI REGIMINIS STATUS ELECTORALIS PALATINI CONSILIARIO, & COLLEGII REVISORII ASSESSORE, IN ALMA HEIDELBERGENSI DECRETAL. PANDECT. & JURIS GENT. P. P. ORD. MERITISSIMO,

PATRONO AC PRÆCEPTORE SUO COLENDO,

D. VI. Maji. AN. O. R. M DC XCIII.

In Auditorio JCtorum

Placido Eruditorum Examini ſubmittit

AUTOR

MARQVARDUS LUDOVICUS de PRINTZEN,
Eqves Weſtphalus.

Francofurti ad Viadrum, Literis CHRISTOPHORI ZEITLERI.
Denuo recuſa 1713.

Digitized by Google

Digitized by Google

Sereniſſimo atq; Potentiſſimo
Principi ac Domino,

DOMINO
FRIDERICO III.

MARCHIONI BRANDENBURGICO,
S.R.I. ARCHICAMERARIO & ELECTORI,
DUCI
PRUSSIÆ SUPREMO, MAGDEBURGI, JULIÆ, CLIVIÆ, MONTIUM, STETINI, POMERANORUM, CASSUBIORUM, ac VANDALORUM, in SILESIA, item CROSNÆ & SVEBUSII,
BURGGRAVIO NORIMBERGENSI, PRINCIPI HALBERSTADII, MINDÆ & CAMINI, COMITI HOHENZOLLERÆ, MARCÆ & RAVENSBERGI, DYNASTÆ in RAVENSTEIN, LAUENBURG & BUTOW,
&c. &c. &c.

Domino Suo Clementiſſimo

Hanc Diſſertationem
in pii obſeqvii pignus
atqve ſe ipſum

Humillimè offert
MARQVARDUS LUDOVICUS
DE PRINTZEN.

Digitized by Google

Digitized by Google

Serenisſime atq; Potentisſime

ELECTOR,

Domine Clementisſime,

Cum Francofurtô, ubi per ſexennium admodùm ſub felicisſima atque Potentisſima Tutela Tua, *Serenisſime Elector*, ſtudiis operam dedi, juſſu eorum, qvibus parere nolle religioni duco, ad alias & exteras regiones commigrandum mihi ſit, inuſitatam Tuam erga me meosq; Clementi-

Digitized by Google

am parùm ſummisſè agnoſcere
viderer, niſi priùs flexô Te genu
adirem,atq;Sacro Nomini Tuo di-
cata ſtudia mea,qvæ unicum ſuum
præſidium à Tua Benignitate ex-
ſpectant, humillimâ mente Tibi,
Domine Clementisſime, commen-
darem. Licet verò nihil qvicqvam
hîc inveniatur, qvod dignum ſit,
cui Auguſtum Nomen Tuum præ-
ſcribam; non dedignaberis tamē
benignè ſuſcipere hoc qualecunq;
eſt devotæ Tibi mentis ac ſummis-
ſæ pietatis meæ ſignum. Quod
ut non tam ſperem, quàm planè
de eo confidam, ſingularis Tua
Clementia, *Elector Auguſte*, facit,
qvâ

qvâ me, tum olim orationem Panegyricam Tibi humillimè offerentem, tum nuperrimè nomine commilitonum meorum ſummisſè gratulantem excipere dignatus es. Ego certe, qvod unice posſum, id ſedulò dabo operam, ne Benignisſimæ Voluntati Tuæ pietas mea atque induſtria deſit, ſed omnibus viribus in id adnitar ſemper, ut cunctos ſtudiorum meorum fructus, ſi qvi olim eſſe poterunt, Tibi, *Domine Clementisſime*, in humillimi obſeqvii pignus conſecrem. Divinum verò Numen Te, *Serenisſime Elector*, qvàm diutisſimè ſalvum atq; ſoſpi-

ſoſpitem ſervet, omnigenaq;, qvæ Electorale illud faſtigium Tuum ornare poteſt, felicitate beet, ut novis ſemper titulis auctus, omnibus ſeculis, *Germanicæ libertatis Aſſertor*, *Orientis Victor*, *Occidentis Timor*, *Subjectorum Amor*, *Literarum* deniqve *Stator benignisſimus* audias. Qvod ſummisſis usq; precibus & piâ mente vovet

TIBI
SERENISSIME atq; POTENTISSIME
ELECTOR,
DOMINE CLEMENTISSIME,

Ad humillima obſeqvia
Devotus
MARQVARDUS LUDOVICUS de PRINTZEN.

Digitized by Google

Proœmium.

§. I.

SI ulla eſt materia, quæ utilitate pariter ac neceſsitate ſe publicæ rei commendare poteſt, ſane illa eſt, qvæ de Tutelis agit. Hujus enim naturam ſi penitiùs introſpiciamus, inveniemus ſanè, tantæ eam neceſsitatis eſſe, ut ſine illa genus humanum, nedum benè ordinata reſpublica conſiſtere haud poſsit. Pupilli qvippe, in qvorum perſonis & rebus ritè gubernandis tutela verſatur, ſunt qvaſi ſemina qvædam generis humani, qvæ ſi peribunt, & ipſum genus humanum interire neceſſe eſt, cùm infantes ſe ipſos nutrire neqveant, & nullum animal ſit tam indigum ope aliorum, qvàm homo recens natus: qvò pertinet illud Æſchyli dictum apud Grotium *L. 2. c. 5. § 2.*

Ætas prima ceu brutum pecus
Ut educetur mentis alienæ indiget.

Qvin imò hoc qvoqve patet ex naturæ facto, qvæ eo ipſo, qvo produxit immaturos infantes, per qvos genus humanum propagetur, voluit etiam, ut hi maturi fiant: aliàs enim prorſus evaneſceret finis ille propagationis hominum. Ad plenam autem maturitatem ſine tutela, qvæ in educatioue & morum formatione conſiſtit, recens natos pervenire non poſſe, adeò manifeſtum eſt, ut nulla prorſus probatione indigeat.

§. II. Hinc ſanè clementisſimè hominibus proſpexit natura qvæ conceſſa parentibus generandi facultate, iis ſimul tacite qvodammodo injunxit, ut proli ſuæ tam diu proſpicerent, usqve dum ipſi res ſuas curare poſſent, ſicuti hoc ex ipſis inſtinctibus apparet, qvi non ſunt indefiniti erga qvosvis, ſed tantùm generantibus proprii erga ſuam prolem, de qvibus vid. plenius *ſect. noſtram 1. §. 2.*

§. III. Deficientibus autem vel morte ſublatis parentibus, cùm præter intentionem naturæ, qvæ ad id parentes impubericus dedit, naturalis tutela pereat, nihil & æqvitati & officio magiſtratus magis conveniens eſt, qvàm ut hic pupillis ſibi ſubjectis de tutoribus proſpiciat, cùm in eorum cura non minima adminiſtrandæ reipubl. pars conſiſtat. Unde ſimul apparet, qvàm accurate hæc materia à JCtis noſtris pertractata ſit. Hi enim rationem naturalem ſecuti omnibus reliqvis tutelis teſtamentariam præferunt, *L. 9. §. r. de tut. & rat: diſtrah. L. 11. de teſt. tut.* qvia nemo credendus eſt melius velle conſulere liberis, qvàm qvia natura ad id datus impuberibus & conceſſus eſt. *L. 3. pr. de Excuſ. tut.* Ceſſante verò hac teſtamentaria, qvæ qvàm proximè ad illam naturalem, parentibus injunctam, accedit, demum leges civiles illam admittunt, qvam legitimam vocant; *per d. l. 9. §. 1. & d. l. 11.* & deniqve dativam.

§. IV. Qvod licet accuratisſime pariter ac utilisſimè juris Romani conditores tractarint, tantum tamen abeſt, iis obligari ſummas orbis poteſtates, ut legibus civilibus, qvarum obligatio tantùm ad ſubjectos pertinet, ne qvidem jus de tutelis Illuſtrium Pupillorū in regna & Principatus ſuccedentium definitū fuerit.

Sum-

Summæ enim Poteſtates, ſicut nullum prorſus ſuperiorem agnoſcunt, ita nullò aliò qvoqve niſi divini & naturalis juris vinculô tenentur. Hinc non indigna mihi materia viſa fuit de Tutelis Illuſtrium, tum in genere, tum in ſpecie in Imperio noſtro, paulò accuratiùs disqvirere, ejusq; fundamenta partim ex jure gentium, partim ex Conſtitutionibus imperii decidere.

SECTIO I.

De Tutela in genere.

SUMMARIA.

1. Tutelæ Definitio.
2. Origo, & qvod ſit juris poſitivi.
3 Natura eſſe ad id conſtitutos parentes.
4. His præmortuis autem magiſtratus officio contineri curam ætatis impuberis.
5. Hinc hoc ſpecialis conceſſionis apud Romanos fuiſſe: id num hodieqve obtineat?

§. I.

TUtela eſt vis ac poteſtas in capite libero ad tuendum eum, qui per ætatem ſe ipſum defendere nequit, jure civili data & permiſſa, uti Servius eam definit in *§.1.J.de tut.& L.1.ff. eod.* Qvæ cum à Vinnio Bachovio aliisq; Inſtitutionum & Pandectarum commentatoribus abundè ſatis explicata ſint, actum non agemus.

§. II. Ex ipſa hac definitione patet tutelam non tantùm qvoad formam ſuam, ſed & qvoad originem eſſe meri juris poſitivi ſeu arbitrarii. Generalis enim juris naturæ regula eſt, neminem hominem alteri eſſe ſubjectum, neminemq; habere facultatem & poteſtatem jure naturæ in alium, niſi vel ex jure imperii, (qvod parùm accuratè diſtincteq; qvidam Dominium

eminens vocant) vel ex ſocietate domeſtica; unde omninò ſeqvitur tutorem qvoqve jure naturali nullam prorſus in pupillum, qvi eſt extraneus & ejus imperio nullo modo ſubjectus, habere facultatem. Neqve obſtat qvod in *§ p. J. de Attil. tut.* dicatur: *Naturali juri conveniens eſt, ut ii, qvi perfectæ ætatis non ſit, alterius tutelâ regatur.* Etſi enim juris naturalis in genere ſit, pupillum alterius conſilio regi, non tamen inde ſeqvitur, definitum eo jure eſſe, per qvem patre mortuo regi debeat, idqve fieri debere per tutelam, qva civis educatio alteri civi committitur, ſed & aliud eſt, an qvid dicatur juri naturæ conveniens, aliud an ex jure naturæ originem ſuam ducat. Neqve enim per jus naturale ibi Imperator aliud qvid intelligit, qvam æqvitatem naturalem, cui, ſicuti ipſæ leges civiles reliqvæ, ita & hæc, qvæ de Tutelis agit, qvam convenientisſima eſſe debet, ſicut hoc ipſum, qvod in *d. § p.* dicitur jus naturæ, *in L. 1. ff. de min.* vocatur æqvitas naturalis. Hinc etiam indefinite in *§. 1. Inſt. de tut.* dicitur, tutelam eſſe juris civilis tantùm.

§. III. Naturâ eqvidem conſtitutos ad id eſſe parentes, ut curam impuberum, qui ab ipſis geniti ſunt, gerant, per plurimas rationes probari poteſt. Et luculenter ſatis id apparet ex inſtinctibus illis, quos non tantùm hominibus, ſed ipſis brutis à natura ad alendum educandumqve prolem ſuam inditos videmus; unde & Euripides in Dyctie tragœdia, *hanc unam omnium legem eſſe* ait, *qvæ & hominibus inter ſe & cum cæteris animantibus communis ſit.* Et liberorum educationem, juris naturalis, quod natura omnia animalia docuit, eſſe, tum JCtus in *L. 1. §. 3. d. Juſt. & jure*, tum Impp. pasſim tradunt *in pr. J. de J. N. G. & Civ. L. 5. §. 5. C. de bonis*

qvæ

qvæ lib.& in l. un.§.5.verſ.Sileat.C.de rei uxor.act. ubi hoc ipſum vocant naturalem ſtimulum. Neq; alias obſcura eſt ea naturæ ac Creatoris intentio, qvi id egit voluitque, ut animaliũ inprimis ſpecies conſervarentur & quaſi æternarent propagatione, quod fieri nequit niſi ſpecies producta aliam ſpeciem porrò propagare poſſit. Cùm itaque id homo non poſſit, cùm editur, ſed cùm pubeſcit, conſtat durare hunc actum gignentium, quo ſpeciem ſimilem propagaturi ſunt, usque ad pubertatem, nec ante conſummatum prorſus videri hoc propagationis quaſi negotium, ſed quodammodo imperfectum. Adeò itaque gignentium officio cohæret geniti usque ad pubertatem educatio, ut hæc ipſius generationis continuatio, & quaſi quædam ejus πλείωσις videatur. Quod autem diviſa ſint hujus actus ſeu propagationis tempora, &, ex quo homo ita organis eſt inſtructus ut ſeorſim vitam agere poſſit, ſeparetur à parente, quodqve reliqvum eſt propagationis, extra uterum perficiatur, id plurima quidem naturæ providentiâ factum apparet, quô partus faciliùs & majore cùm ſuo tum gignentium commodo creſcere, ipſæ interim propagationes multiplicari, & homo editus ea, quæ uſu ſenſuqne percipienda ſunt, haurire, ipſeque adeo rationis uſus matureſcere ante pubertatem poſſit, neque ante prolis generandæ (quod pubertate conſequitur) quàm ejus educandæ facultatem à natura adeptus videretur. Quod tamen nõ impedit, quo minùs iſta educatio pars quaſi generationis, & cum gignentium adeò officio conjuncta connexaque ſit. Accedit, quòd, cùm ſupra in proœmio deduxerim9, tutelã adeò neceſſariam eſſe humanæ ſocietati, ut ſine ea brevi interitura ſit, nulla prorſus ratio reddi queat, cur hæc

educatio quæ à certa perſona fieri debet, potius extraneo, qvàm parentibus competat, cum tamen ad hos tantum liberi pertineant, & nulla ipſis cum extraneis connexio ſit. Et hoc qvidem adeo verum eſt, ut hanc tutelam vix aliis a parentibus mandari poſſe putem, cum eorum perſonalem induſtriam elegerit natura, uti in caſu non diſſimili, lactationis ſcilicet à matre præſtandæ, diſſerit *Gellius Noct. Att. l. 12. c. 1.*

§. IV. Hæc itaq; tutela eſt, qvam natura conſtituit, parentibusq; ad tuendam prolem ſuam injunxit. Hi igitur à natura liberis dati tutores ſi præmoriantur ante liberorum pubertatem, deficit naturæ diſpoſitio, nec ab ea in hunc caſum aliter iis proſpectũ apparet, adeoq; ſuccedit jam officium Magiſtratus & Legis civilis, qvo ſuppletur hic defectus & loco parentum alia tutela conſtituitur, qvæ proinde eſt ex mero Jure Civili, cujus, ut & Magiſtratus officium in adminiſtratione Reipublicæ & tuitione ſibi ſubjectorum conſiſtit. Cum igitur pupilli, qvi territorii finibus continentur, omnino inter ſubjectos recenſeri debeant, & præ reliqvis omnibus defenſione & tutela indigeant, (ipſi enim rebus ſuis vel ob judicii imbecillitatem vel ob affectuum in vana impetum uti Excell. Dn. de Pufend. *Lib. 1. cap. 1. §. 10* loqvitur, ſatis dextrè præeſſe neqveunt) omnibus ſanè patet, eos, qvi reipublicæ præſunt, neglectâ minorum tutelâ non rite officio ſuo fungi, nec rempublicam, cujus ſeminarium quaſi pupilli ſunt, rectè adminiſtrare.

§. V. Hinc etiam rem tantæ dignitatis & tanti momenti tutelam crediderunt JCti Romani, ut ejus dationem non niſi extraordinariæ juriſdictioni tribuerent. Unde ad ſolum Principem vel cui is id concedebat,

debat, pertinebat, *l. 6. §. 2. de tut. arg. §. 5. Inſt. de Attil. tut. & l. 1. ff. de tut. & cur. dat. l. 3. eod.* ubi qvidem etiam municipalibus hæc poteſtas data eſt, ſed non niſi ex ſpeciali conceſsione. Et qvanqvam apud nos multi ſtatuant Doctores, & inter eos Frantzkius *lib. 1. reſol. 16. n. 4. & reſol 17. n. 7.* penitus hoc hodie ſublatum eſſe, & factũ ordinariæ jurisdictionis, hoc tamen ſimpliciter concedere neutiqvam poſſumus, cum experientia aliud nos doceat, multisq; in locis ſpeciales ad id magiſtratus hodieq; ſunt conſtituti. Qvales ſunt qvi alibi Außſaute dicuntur, alibi Magiſtratus pupillares, in Statutis Mechliniensibus die Wäysen-Meiſter/ apud *Chriſtin. ad LL. Mechlin. tit. 19. art. 1.* & in Deciſionibus curiæ provincialis Holland apud *Neoſtad. Dec. ult.* Nec qvenqvam movebit, qvod hodie Magiſtratibus civitatum & corporum id Jus competere videmus, nam & jure communi competebat paſſim magiſtratibus etiã municipalibus; *§. 5. J. de Attil. tut. l. 1. l. 3. de tut. & cur. dat.* neque tamen ideò deſiit eſſe ſpecialis conceſsionis, qvia, uti optimè Gudelinus *de Jure Noviſſ. L. 5. c. 13. §. Non adverſatur,* ait, *qvamvis poſtea cuilibet magiſtratui jus hoc datum fuerit, non tamen propter jurisdictionem, aut ex eo qvod Magiſtratus eſt, hoc ei competit, ſed ob ſpecialem Legis conceſſionem* Unde & alibi ait: *Mores in hac materia perparum à Jure Romano receſſiſſe d. Tract. lib. 1. c. 17. in fin.* Neque adverſatur nobis *Ordin. Pol. de anno 1577. tit. 32.* ſed potiùs pro noſtra ſententia facit, dum ibi in ſpecie Electoribus, Principibus, &c. qui non ordinariæ Jurisdictionis officium gerunt, ſed regalis poteſtatis jura exercent, hæc cura tribuitur, qvi inde alicubi etiam vocantur die Ober-Vormünder/ ut *in d. Deciſ. ult.* ubi prælaudata curia hoc nomine jus illud ſibi asſeruit, *etſi, ut* additur, *civi-*

tates

tates judicia & magiſtratus pupillares conſtituta habeant. Interim tamen fatemur, ſi nullus alius magiſtratus ad id ſpecialiter conſtitutus ſit, eô ipſô lege conceſſum hoc iis eſſe, qvi ordinariam jurisdictionem habent: cùm jure quoque communi, ut dictum, omnibus magiſtratibus municipalibus in ſpecie id jus datum fuerit *dd. ll.*

SECTIO II.

De Tutela Summarum Poteſtatum.

SUMMARIA.

1. *PUpillis Jure naturæ ſummam poteſtatem non competere variis rationibus probatur.*
2. *Attamen deferri à populo vel ſuperiore jus ſuccedēdi poſſe.*
3. *Non verò ipſam adminiſtrationem.*
4. *Cui interim competat tutela, non ſatis definitum jure naturæ eſſe: ubi ſimul variæ ſententiæ item varii actus recenſentur.*
5. *Neq; hoc à judicio defuncti regis dependere probatur, tum per rationes tum per exempla.*
6. *Matres qvoq; hoc caſu tutelam ſibi tribuere non poſſe ubi exempla contraria allegantur & ad ea reſpondetur.*
7. *Infertur non eſſe id jure naturali ſatis definitum, adeoque optimum ut id publica Lege conſtituatur, qva ceſſante neminem præ proximis agnatis jus potius habere.*
8. *Officium tutoris in qvo conſiſtat, & ad qvæ teneatur.*
9. *An hæc tutela qvoq; Legibus civilibus obnoxia ſit? Aff. niſi qvatenus id remiſſum.*
10. *Terminus tutelæ jure naturæ eſt pubertas.*
11. *Jure civili Romano tamen hic qvædam prudentisſime addita eſſe.*
12. *Nullum quoq; regnum eſſe in qvo non ut minimum pubertas regis reqviratur. Poſſe tamen volente rege terminum extendi.*

§. I. Ha

§. I.

HActenus pauca prælibavimus de tutelis in genere: ſeqvitur jam, qvid ſtatuendum ſit de tutelis Summarum Poteſtatum, ad qvas anteqvam procedamus, paulò plenius nobis diſcutienda eſt illa qvæſtio: An pupilli jure naturali ſummæ poteſtatis & imperii capaces ſint? Eqvidem imperia ac dignitates naturaliter non eſſe res hereditarias, vel qvæ ætati impuberi conveniant, facilè cuique obvium eſt, cùm enim nihil magis perſonale ſit, qvàm cujusqve merita atqve adminiſtrationes, qvæ in mero perſonarum facto conſiſtunt, manifeſtum eſt, nec dignitates, qvæ nihil aliud ſunt, qvàm meritorum æſtimationes, nec imperia, qvæ ſunt adminiſtrationes reipubl., extra perſonam naturaliter abire, & ad hæredes tranſitoria eſſe. Neq; hæreditariam ſucceſſionem in Regna & Principatus hoc jure eſſe apparet, cùm patrimonium ſit id, quod ad hæredes devolvitur hæredemque admittit; Regna verò ac Principatus non continentur ſub patrimonio ſeu jure primævo occupandi, in cujus locum ſucceſſionem veniſſe Magnif. Dn. Præſes *in Colleg. Grot. L. 2. c. 7.* abunde ſatis demonſtrat. Datum qvidem homini à natura eſt, res terræ ad promiſcuum hominum uſum creatas occupare & acqvirere, heredibusq; relinqvere; at non item reſpublicas earumq; imperia, qvæ non utendi, ſed juſtitiæ tuendæ causâ à Natura comparata ſunt. Neqve capacitas illa perſonæ qvæ in adminiſtratione electa eſt, tranſit ad hæredes. Accedunt ſpeciales hæ rationes, cur multò minùs impubes ſuccedere posſit jure naturali. Cùm enim omne officium Principis & Summæ Poteſtatis in tuendis ſibi ſubjectis conſiſtat; Pupilli autem ne propriis

B qvidem

quidem rebus præeſſe poſſint, ſequitur omninò eos quoque minime omnium ad regenda reipublicæ guber-nacula idoneos eſſe. Adde, quod ad bene admini-ſtrandam rempublicam exactior quædam providentia requiratur, ut non tantum præſentia cavere ſed & fu-turis proſpicere poſſit is, qui præeſt, quæ omninò in minoribus propter judicii immaturitatem deficit. Ut taceam eorum mollitiem & ad magnas res gerendas minimè aptum ingenium, cùm animi fortitudo & con-ſtantia præcipuæ boni Principis virtutes ſint.

§. II. Verum, cùm in populi poteſtate ſit, cui ve-lit, imperium, quod ſibi in ſua membra naturaliter competit, concedere, in ejus quoque arbitrio eſt, an velit in pupillum id transferre. Conceſſiſſe autem & tranſtuliſſe in infantem quoque tunc videtur, ſi non in perſonam tantùm Regis, ſed in univerſam familiam Principatum tranſtulit; cùm enim infans ſit pars fami-liæ, & jus non prius ad populum redeat, quam extinctâ univerſâ familiâ, hæc extincta dici nequit, ubi ejus pars adhuc ſuperat. Et dum non determinavit, qui-nam ſuccedere debeant, intelligere videtur ſeu ſuc-ceſſionis ordinem, qui jure communi valet. Neque ob-ſtat, quod populus non poſſit præjudicare poſteris. Hi enim nondum jus quæſitum habent, dum nondum na-ti ſunt, &, ubi naſcuntur, naſcuntur tantum in jura pa-rentum, quæ hi tempore nativitatis habent. Sic eti-am, licet populus antea non conſenſerit, ſi poſtea ta-men approbet, ſive alio jure gentium ſucceſſio Princi-patuum rite conſtituta fuerit, in pupillos quoque eam deſcendere dubium non eſt. Tota itaque ſucceſſio in regnis inprimis quoad pupillos à conſenſu populi & jure gentium ſecundario, quod vocant, dependet.

§. III. Hoc

§. III. Hoc igitur caſu, quando delata eſt pupillis ſumma poteſtas à populo vel ſuperiore, competit ipſis quidem jus ſuccedendi, quod cùm ſemel iis totiqve familiæ Principali quæſitum ſit, auferri non poteſt; adminiſtratio autem ipſa reipublicæ, quæ maturius quoddam judicium requirit, & eorum faſtigio competens educatio aliis committenda erit. Cùm enim publicè interſit privatorum infantes benè educari, bonaq; eorum ritè adminiſtrari, quantò magis publicè intererit, ut exactior quædam cura illorum pupillorum habeatur, quibus maximorum regnorum & ampliſſimarum provinciarum regimen & gubernatio aliquando ipſo jure competet?

§. IV. Quis verò interea temporis reipubl & ipſius pupilli tutelam ſuſcipere debeat, tum jure naturali incertiſſimum eſt, quippe ſecundum quod, ſicuti in §. *præced.* vidimus, ne quidem ſumma poteſtas infantibus competit, tum tot variæ ſententiæ, tamqve varii actus, ut nihil ſupra eſſe poſſit. Alii enim, inter qvos Maximus Grotius *l.1.c.3.§.15.* diſtingvunt inter regna, quæ ſunt patrimonialia & non patrimonialia, & in illis eorum tutelam eſſe aſſerunt, quos pater aut propinqui elegerint; in his, quibus Lex publica ſeu ea deficiente conſenſus populi eam mandaverit. Sed cùm hæc ipſa diſtinctio, qvod pace tanti viri dixerim, ſit penitus vitioſa ac nullius momenti, & revera contradictorium ſit, regna eſſe in patrimonio, ſicuti hoc Magnif. Dominus Præſes *in Coll. Grot.* ſolidiſſimè & latè demonſtrat, ex illo ſanè fundamento hoc qvoque decidi non poterit. Aſſerunt quidem, ut ſuam ſententiam firment, exempla regni Epirotarũ, in quo, quippe conſenſu populi conſtituto, Aribæ pupillo publicè tutores eſſe

conſtitutos ait Iuſt. *l. 17. c. 3.* & in ſimili Macedonum regno ab ejus Proceribus Alexandri M. poſthumo, apud eundem *l. 13. c. 2.* Sed quam vanum id ſit vel inde apparet, qvod in iisdem regnis aliud qvoqve & contrarium obtinuerit. Nam idem Juſtinus teſtatur tum de Macedoniæ; *l. 7. c. 5. l. 28. c. 3. & 29. c. 3.* tum de Epiri regno, *l. 28. c. 1.* proximos agnatos; & quos pater elegerit, vocatos eſſe ad tutelam; licèt hæc regna, ut ipſi fatentur & vocant, fuerint *non patrimonialia.* Qvemadmodum & in Ægypto, qvanqvam hoc regnum conſenſu populi ortum erat, Ptolomæus filio ſuo tutorem populum Romanum reliquit, apud Val. Max. *l. 6. c. 6. n. 1.* & in ipſo Imperio Romano, quod electivum ſemper fuit, Arcadius Imp. Theodoſio filio ſuo Isdigetem regem Perſarum tutorem fecit apud Procop. *lib. 1. de bell. Perſ.* Sic, etſi pro altero diſtinctionis membro, quod in regnis, qvæ *patrimonialia* appellant, lex vel populus tutorem conſtituat, adducunt exempla Aſiæ minoris bello partæ, ubi Rex Eumenes Attalo filio fratrem ſuum tutorem dederit, & Pater Hiero in Sicilia regnans itidem filio ſuo Hieronymo, qvos voluerit, teſtamento aſſignaverit: ei tamen opponimus ex cit. Juſtin. *l. 36. cap. 1.* exemplum Triphonis, qvi licet Syriæ regnum per arma occupatum eſſet, tamen à populo conſtitutus eſt tutor Antiochi minoris.

§. V. Neq; mihi eorum ſententia admittenda videtur, qvi totum hoc judicium ad arbitriū defuncti regis deferunt, qvaſi is ſuccedenti pupillo de tutore proſpicere poſſit, adeo, ut hanc voluntatem ſeqvi teneatur ſuccedens, & populus eos ad gubernationem reipubl. & impuberis regis tutelam admittere, qvos defunctus Rex ordinavit. Sed cum illius, qvi ſuccedit, æqvè ſumma

ma poteſtas ſit, ac ejus qvi ultimus reipubl clavum tenuit, abſurdum ſanè eſſet, eum in ſucceſſorem, qvi eandem poteſtatem, qvam ipſe, habet, jus & facultatem ſtatuendi habere. Qvid qvod Rex non poſſit diſponere de jure ſuccedendi, atq; adeò nec definire, in cujus poteſtate is eſſe debeat, qvi ei ſuccedit, cùm & poſt ejus mortem, qva omnia jura tolluntur, adeoq; eo tempore, qvo incipit cauſa ſuccesſionis ac tutelæ, jam planè defierit & morte extinctum ſit omne judicium, imperium, poteſtas, & omne jus defuncti. Et qvemadmodum viventis ac regnantis nulla eſt hereditas aut ſucceſſio; *l. 1. de Her. vend. l. 32. pr. de Adqv. hær. &c.* ita nec eo vivente de hæreditate judicium vel qvæſtio moveri, ſed tantùm poſt mortem poteſt. *l. 94. eod. l. 2. §. 2. de vulg. ſubſt. arg. l. 83. §. 5. verſ. & caſum de V. O.* Certumq; omninò eſt cum ſucceſſoris poteſtas ſumma ſit, nullius eum imperium judiciumq; nec qvenqvā ſuperiorem niſi Deum armorumqve eventum, agnoſcere teneri. Sæpiùs qvidem gentes videntur ſecutæ judicium defunctorum regum, & eos, qvos hi commendârant, in ſucceſſione vel tutela regnorum reliqvis prætuliſſe: verùm id fecere non ex neceſſitate juris & qvod obligari ſe eo ſenſiſſent, ſed ultrò & judicii vel veneratione vel utilitate. Itaqve ea judicia defunctorum Regum non diſpoſitionis vim habent, ſed commendationis. Unde Philippus cum extinctis liberis ſibi ſucceſſorem vellet Antigonum, dicitur *circum iviſſe Macedoniæ urbes &* commendaſſe *eum Principibus. Liv. Lib. 40. c. 56.* De ultima voluntate Caroli Sapientis Regis Galliæ, qvâ filio patruum atq; avunculum tutores, Ducem verò Andium Rectorem Galliæ fecerat, Proceres in conventu judicârunt & probârunt qvidem ultrò judicium Regis

 gis

gis ſed cum aliqva tamen mutatione & temperamento. P. Æmil. *de Reb. geſt. Franc. in Carolo V. in f.* atqve ideò expreſsè tradit idem Autor: *quod Dux Andium Rector Franciæ, Borbonius Audaxqve tutores Regis teſtamento Caroli Quinti & judicio Procerum habiti fuerint.* P. *Æmil. d. l. in Carolo VI.* At cum in conventu Caſtiliæ produceretur teſtamentum Johannis Regis defuncti, qvo Henrico ſucceſſores tutores conſtituiſſet, ob ſenſos eò animos fuiſſe ac ſui judicii crediſſe, an vellent id ratum eſſe nec ne, quemadmodum re ipſa proque irritum id declaratum fuit, uti Autor eſt Mariana. *l. 18. de Reb Hiſp c. 15.* Uti & illuſtrisſimum exemplum in Martino Arragoniæ Rege apud eundem Marianam. *l. 19. c. 19. in f. & c. 21.* habetur, qui cum jam morti proximus eſſet & turbæ propter ſucceſſionem metuerentur, populus Arragoniæ ad eum miſit, qui ipſum rogarent, quem ſibi ſucceſſorem optaret. Et hic prudentisſimus Rex, optimè perſpiciens nullam aliam niſi commendandi vim ſibi competere, ſententiam ſuam quidem tulit, ſed quam parva ſibi hac in re jubendi autoritas ſit, ſatis innuit, dum, ut Mariana *d. l. 19. c. 20. in f.* rafert, dixit: *Hoc conſilium noſtrum utinam tam felix, quam reipubl. & vobis omnibus ſalutare eſſet.* Eventus ipſe quoque docuit nullius momenti defuncti regis judicium fuiſſe, dum eo non obſtante nihilominus acerrime inter varios regni procos de ſuccedendi jure dimicatum eſt, donec tandem hæc lis novis ad id electis arbitris decideretur. Vanè igitur in ſucceſſione Portugalliæ Thuanus inculpat Henricum ſenem, quod ſe minis Philippi R. deterreri paſſus ſit, quo minus decideret, cùm in ipſius poteſtate neutiquam eſſet de hoc judicare.

§ VI.

§. VI. Sunt & exempla regnorum, ubi matres viduæ tutelam non modò in perſonas pupillorum, (qvod non abhorret à ratione naturali,) ſed & in regna ipſa Principatusq; filiorum ſuorum impuberum ſuſcepere. Nam non tantùm in Gallia *les Reines meres* nomine filiorum imperium Galliæ uſurpârunt, ſed jam olim hoc nomine Semiramis, filio ſuo Ninya impubere, regnum tenuit: Diod. Sic. *lib. 2. c. 7.* Tamyris Maſſagetarum regina mortuô virô faſces capeſſivit, ſuperſtite filiô adoleſcentulô, qvem Spargapiſen vocat Herodot. *in Clio §. 38.* & Zenobiam Palmyrenorum reginam imperium nomine filii (ſive Balbatus is fuerit, ſive alius, qva in re collidunt Treb. Pollio *de 30. Tyrannis. cap. 14.* & Vopiſcus *in Aurel. c. 38.*) geſſiſſe idem Vopiſcus refert. Verùm hi caſus & mores planè ſingularisſimi ſunt, atqve à rationibus Juris Gentium alieni: eaqve imperia conſecutæ fœminæ iſtæ videntur, vel vi ac fraudibus, uti de Semiramide variè traditur: Ælian. *Var. hiſt. L. 7. c. 1.* Juſt. *Lib. 1. c. 2.* vel ſpeciali conſenſu populi, qvi admiratione inuſitatæ & ſingularisſimæ fœminarum harum virtutis muliebre tulit imperium; quod ſenſim in morem apud plures orientis populos abiit. Jure Gentium verò ſecus eſſe vel inde apparet, quòd gubernatio & defenſio reipublicæ naturâ viris, non fœminis competat; & fœminæ imperium ne quidem in familia privata, nedum in civitate ab eadem natura habeant. Et cùm ne quidem propriæ filiæ ex familia, cui delatum eſt imperium, natæ ſuccedant Jure Gentium in Principatu; nedum viduæ, quæ ex aliena familia per nuptias adſcitæ ſunt, in Principatûs tutela: facilior enim eſt admisſio ad ſucceſſionem Principatûs, quàm ad ejus tutelam, ſiquidem illius pupillus quoq; & infans

ca-

Digitized by Google

capaces eſſe poſſunt, tutelæ nunqvam. Qvod autem in Gallia reginæ viduæ nuper imperium geſſere cum primario aliqvo Miniſtro Status, id recentioris exempli & adverſus veterem morem factum eſt. Olim enim ſemper ferè agnatus proximus Franciæ procurationem, rege impubere obiit, ut Clotarii II tutelam Guntrannus patruus, P. Æmil. *in Clot. II.* Maſſon *Annal. Lib. I.* Johannis, Philippus Longus, poſtea Rex, Maſſon. *Lib. 3. in Philipp. Long.* Caroli VI, cùm impuberis, tum poſtea phrenetici, Dux Andium, qvo fatis erepto frater & patruus regis de hoc jure internecinis inter ſe odiis & funeſtis regni cladibus utrinque certarunt, ut prolixè refert Serrau. *Hiſt. de Franc. dans la vie de Charles VI.* ut adeò contentio omnis fuerit inter ſolos Principes ſangvinis. Prima Catharina de Medicis id artibus ſuis egit, ut filio ſuo Franciſco II. jam 16. annis majore & actu regnante, rerum ipſa potiretur: Serran. *d. l. in vita Franciſci II.* magisqve eô mortuô poteſtatem, qvam ſemel occupaverat, Gviſiorum, regiæ autoritatis uſurpatorum, factione & opibus adjuta, altero filio vix XI. annorum puero firmaret, ſed obtinente acriter Navarro, primario ſanguinis Principe, cum quo & tranſigere coacta fuit, *ut Prorex ille diceretur neqve ſine ejus conſenſu quicqvam fieret:* & tamen verita eſt, *ne compoſitam ſemel de regni adminiſtratione controverſiam renovaret,* uti loqvitur Thuan. *lib. 27. ante fin.* Altera illa, Maria de Medicis paribus artibus idem molita eſt ope primum paucorum miniſtrorum, *qvi ſibi ipſis ita continuare imperia volebant,* ut refert Gramond. *Hiſt. Gall. l. 1. pag. m. 4.* & ita pergit: *Sperabant fore, ut fœminam regerent magis, quàm à fœmina regerentur; Hinc ſeditiones & bella fore; hinc illis rei privatæ augmentum, quod præcipue amant.*

amant. Ex voto res utriſque ceſſit. Contius Princeps ſanguinis ſilet per metum aut negligentiam, jurique renunciat, ſi quod habuit. Sic in regni adminiſtrationem clam vocata regina, palam confirmata. Poſtmodum verò, ut ex tutrice hoſtis, ex matre extorris & ærumnoſa fuerit facta, recenſet idem Gram. *l.2. & 3.* & compendió Priol. *d. l.1. p.m.11.* Noviſſimè quoq; Ludov. XIII. viduæ, ex illius judicio, delata à Principibus ipſis & ſenatu tutela eſt. Priol. *d. l. 1. p.m. 23.* Patet itaque non juris præſidiò cæpiſſe has fœminas tutelā, ſed artibus, potentia, transactione, conſenſu, pietatis ſpecie &c. nec tamen ceſſaſſe unquam contentiones cum Principibus ſanguinis. Exemplum Galliæ ſecuta eſt Ludovici XIII. ſoror, Carolo Emanueli Sabaudo nupta & teſtamentô ejus tutrix deſtinata: verùm eam rem atroci & exitiali bello cauſam dediſſe ait Brachel. *hiſt. lib. 5. ad annum. 1673.* Denique in Sueciæ regno novisſimè vidua in partem gubernationis venit, cùm tamen præcipua autoritas eſſet penes Status & Proceres.

§. VII. Cæterum hæc hactenus omnia de tutela regni diſputavimus. In perſonam verò pupilli quin tutela & educatio matri ſuperſtiti naturali ratione competat, nullum dubium. Quid ergo recipimus de tutela regni? Dicendum utique, rem eam à natura directò definitam non eſſe, idque vel inde apparere, quia & tutela omnis quæ poſt mortem parentū datur, jure civili, quô ſummi Principes non obligantur, & ipſæ pupillorum ſucceſsiones in regna, diſpoſitionibus hominum, neutrum autem jure naturali conſtitutum eſſe, uti hoc ſupra oſtenſum eſt: ut adeò mirandum non ſit, negotium hoc, quod totum dependet à legibus & diſpoſitionibus hominum, jure naturali plenè definitum.

& in caſum, quo tutela naturalis parentum deficit, aliter quàm legum officiô, proſpectum non eſſe. Intereſt igitur & pacis & reipub. quàm maximè, ut legibus regnorum & Principatuum accuratè, vel in ipſa conſtitutione regni, vel communi Regis & agnatorum placitô ſtatutoque, ac procerum quoque conſenſu id decidatur. Si verò lege vel moribus regni id definitum nondum fuerit, & partes de tutela contendant, non poterit utique quisquam plus rationis & juris ad tutelam regni afferre, quàm proximus agnatus. Nam neque mater, cùm defenſio regni non ſit fœmineum officium, neque populus jus potius allegare poteſt; cùm is omne ſuum jus ad familiam regiam tranſtulerit, adeoque eâ ſuperſtite gubernatio reip. ei competere nequeat: nedum extraneus, cùm nulla ratio reddi posſit, cur extraneus, qui nihil juris in regnum habet, præferri debeat ei, qui proximam ſuccedendi ſpem habet, atque adeò ſuum ſuæque familiæ fere negotium gerit. Eſtque ejus exemplum præclarisſimum in Spartano illo legislatore Lycurgo. qui Charilli filii fratris ſui Polybitæ tutelam, usq; dum ad adultam ætatem perveniſſet, adminiſtravit, & poſtea, cùm pubes factus eſſet, reſtituit. Juſtin. *hiſt. lib. 3. c. 2.* Talium exemplorum plena ætatum omnium memoria eſt, atque adeo rectè dixit Bodinus *l. 6. de repub. c. 4. p. m. 1039. Majores noſtri, ut puero Principi ac regno caverent, procurationem quidem regni proximis agnatis, liberorum verò educationem matri permiſerunt.*

§. III. Officium tutoris regni idem eſt, ac regis; utrumq; in tuendo legitimo jure regni ac civiū, & poteſtate agendi ea omnia, quæ ad feliciorem iſtius juris executionem pertinent, conſiſtit. Unde certum quoq; eſt, apud eum

eſſe

eſſe arbitrium belli & pacis, uti vel hôc ſeculô ſatis apparuit exemplis Galliæ & Sueciæ, in impubere horum Regum ætate. Nec minùs conſtat, teneri tutorem ad ea, ad quæ â natura obligatur adminiſtrator alienæ rei, puta, ut non tantùm ex fide gerat, ſed &, ut geſtæ rationem pupillo adulto reddat, & reliqua præſtet. Sicubi ergo ea non exigatur, id fieri manifeſtum eſt, quia adultus vel indulgentiâ ſuâ, vel veneratione tutoris id remiſerit, aut aliàs id ita in regno jure conſtitutum ſit. Nam & ita conſtitui tutores regum ſolent, ut interim ſolo cognomine à regibus differant, uti de Antigono Philippi tutore loquitur Liv. *lib. 40. c. 54.* & hodieque exempla ſunt in Anglia, ut tutores interim dominorum inſtar habeantur, nec rationes perceptorum reddere teneantur.

§. IX. Cæterùm id quæri poteſt, num tutela regni ita hominum factô conſtituta legibus civilibus obnoxia ſit, cùm pupillus, cujus tutela geritur, iis ſolutus ſit? Equidem multum intereſt inter jus illud, quod conſtituitur inter tutorem & pupillum, & illud, quod inter pupillum & ſubjectos ipſius vel alios. Prius, quod inter tutorem pupillumque ejus intercedit, jure civili definiendum, & ex eo tutela gerenda eſt, cùm tutores iſti ſummam poteſtatem non habeant, ſed adminiſtrent, eique ſubjecti ſint, omnes autem ſubjectorum actus obnoxii indubiè ſunt legibus civilibus: niſi moribus aut legibus regni remiſſum quid fuerit, uti cautio eſt &c. Inventaria verò confici ideò plerumq; neceſſe non eſt, quia in regni camera archivisque ea publicâ autoritate confecta deſignataque habentur. At alterum jus illud, quod vertitur inter pupillum & cives aliòsve, & à tutore nomine pupilli exercetur, ex

ſolo jure naturæ cenſetur: uti ſi teſtamentô minùs ſolenni aliquid pupillo relictum ſit, vel fœderum aut belli denuntiandi negotium ſimilisque cauſa agitetur; & in omni deniq; jure pupilli, quippe, qui revera jus Majeſtatis ſummæque Poteſtatis habet, etſi ab alio adminiſtratum. Pupillus itaque & ipſius nomine tutor jure gentium utuntur & obligantur, at adverſus pupillum ipſum tutor jure civili.

§. X. Vidimus hactenus, cui jure naturæ tutela competat, & in quo conſiſtat, ſequitur jam quando illa eodem jure finiatur? Quod tantò difficiliùs eſt definitu, quia vix ulla alia in re adeò diverſa variarum gentium ſtatuta inveniuntur. Alii enim terminum hunc usque ad tertium pubertatis annum, alii usque ad nuptias, ſeu donec cælibes eſſent, extendebant, alii donec publicè inter viros aſſcriberentur, de quorum varietate ex Solonis, Pittaci, Charondæque LLbbus orta vid. Dion. Halic. *l.2.c.27.* Sic apud Hebræos finis tutelæ ſtatutus erat annus XXIII. apud alios uti Romanos, XXV. Nos vero in tanta legum humanarum diſcrepantia dicimus, eo usque jure naturæ tutelam durare, usque dum pupillus ad maturitatem pervenerit, ut ſe ipſum exhibere poſſit. Terminum verò hunc naturâ incipere â pubertate, cùm incipit poteſtas generandi, obſcurum non eſt. Cùm enim tum ſupra hoc deduximus, finis ſummi rerum creatoris, qui facultatem generandi hominibus conceſſit, fuerit propagatio ſpecierum & humani generis, quæ fieri ſine educatione prolis nequit, ſequitur, eam ætatem, quæ habilis eſt ad generandum, & naturaliter habilem eſſe ad educandam prolem, & ſic per conſequens quoque ad gubernandas res alterius; cùm educatio partûs nihil aliud ſit, quàm ejusmodi guber-

gubernatio: neque alius terminus à natura definitus oſtendi poteſt: prout & lege civili idem, qui naturali, terminus pubertatis definitus eſt, & ſolo prætorio jure puberum ætati Curator præficitur. Eſt igitur merè civile, quod jure veteri Romano conſtitutum erat, ut hoc jus in liberos perpetuum eſſet, niſi ultrò pater ſe eo abdicaſſet, dum emancipâſſet: Jure enim gentium educatio ſeu tutela conſtituta eſt propter defectum ætatis, ſeu quia impuberes ipſi rebus ſuis præeſſe nequeunt: qui quidem defectus ſi ceſſat & ipſum illud jus ceſſabit, ſecundum communem ſcholarum regulam.

§. XI. Duo tamen hæc prudentisſimè JCti Romani & Prætores addiderunt; (1) Ut maturitas & pubertas certo quaſi temporis momento definiretur, cùm nullus adeò certus terminus jure naturæ eſſet, & tamen hoc utilisſimum, quin neceſſarium erat, tum ad contractus negotiorumque vim æſtimandam; tum propter plurimas alias cauſas, quas definire, & in quibus jure naturæ ſecuri eſſe aliàs non poſſemus. (2) Prudenter hoc quoque additum, ne patria poteſtas, & ſic etiam jus educationis pubertate finiretur, ſed usque ad annum XXV. duraret, adeò, ut ante eum pupillus plenè negòtia ſua adminiſtrare non posſit. Quod itidem perquam neceſſarium erat, in tanta difficultate, quâ nunc, occupatò jam impletoque hominibus orbe, illi ſe ſuamque familiam exhibent & ſuſtentant; cùm in primævo naturæ ſtatu, quo jus fuit occupandi promiſcuè ad indigentiam neceſſaria, facilè ſuffeciſſet pubertas.

§. XII. Terminus igitur tutelæ cùm jure naturali æquè ac civili ſit pubertas, ſequitur Regem pube-

rem factum poſſe, ſi velit, procurationem regni ſui ſuſcipere, neque invitum teneri ſubeſſe porro tutelæ ac tutoribus, niſi alia lex vel mos regni ſit. Ita Philippus Rex Macedoniæ, cujus tutor Antigonus fuerat, regni habenas cepit 14. annos natus. Juſtin. *lib. 29. c. 1.* Franciſcus II. Rex Galliæ, etſi 15. annorum eſſet, non tamen tutores habuit. P. Æmil *in ejus vita.* & licet ambitio matris Catharinæ de Medicis, & Guiſiorum factio traheret ad ſe vim imperii, non tamen tutelæ jus ſeu nomen uſurpârunt, ſed potentiâ, gratiâ, autoritate ac opibus prævalentes dominatum factô ipſô, & rege, qui tardiore ingenio eſſe dicebatur, indulgente, exercuerunt; idque agnovit regis affinis Philippus II. Rex Hiſpaniæ, qui literis ad Regem datis promittebat, ſe cum contra uſurpatores defenſurum, *& d' etre tuteur & protecteur de luy, de ſon royaume, de ſes affaires, contre ceux, qui voudroient changer le gouvernement de l' etat, comme ſi le Roy n' etoit capable de l' adminiſtrer.* Serran. *ſous l' an 1559.* De Ludovico XIII. diſertè Gramondus *lib. 1. pag. 52.* ita refert; *Sub finem Autumni Rex adultus imperii habenas MORE MAJORUM anno ætatis XIV. capeſſit, majorq; de more Parlamenti placitô pronunciatur rebus adminiſtrandis.* Equidem rege permittente & concedente, vel ſi ea lex regni ſit, tutores procurationem regni extendere ad maturiorem ætatem poſſunt; uti Rex Galliæ hodiernus 7. Septembr. 1661. ingreſſus annum 24tum eam de manu matris accepit Priol. *Hiſt. Lib. 6. p. 343.* Et Sereniſſimus Carolus XI. Rex Sueciæ 17. annos natus anno 1672. in ſolenni regni conventu imperii clavum atque inſignia cepit. Quin imò plerique Reges jam dum egreſſi ſunt pubertatis naturalis annos, antequam ad regni adminiſtrationem admittantur, ſicuti hoc quoque in E-

lecto-

Digitized by Google

lectoribus & Principibus imperii noſtri in A. B. conſtitutum legimus, de quibus jam in *ſect. ſeq.* pleniùs agemus.

SECTIO III.

De Tutela Illuſtrium Perſonarum in Imperio.

SUMMARIA.

1. *Cui competat tutela Regis Romanorum ſi is impubes forte electus ſit? Diſt.*
2. *In reliquis principatibus fere jus civile locum habere quoad tutelam.*
3. *Quædam tamen mutata eſſe, inprimis quoad cognatos.*
4. *Qui ſint tutores perſonæ, qui Principatuum, exponitur.*
5. *In tutela Electorali duo ſpecialia eſſe.*
6. *Primum tamen in regno Bohemiæ ceſſare.*
7. *An Tutela Electoralis teſtamento mutari poſſit? Diſt.*
inter tutelam officii Electoralis, & perſonæ terrarumque pupilli. Eaque diſtinctio probatur I. rationibus.
8. *II. Ex ipſa A. B.*
9. *III. Pluribus exemplis:*
10. *Status litis ac vera deciſio de tutelis Palatinis.*
11. *Diſtinctè exponitur, quæ cujusque tutoris Electoralis partes ſint in Comitiis.*
12. *R. An etiam matri & aviæ tutela in Principatibus competat? Neg.*
13. *De termino tutelæ in Principatibus.*

§. I.

Cum Inſtituti noſtri ratio nos jam ad tutelam Electorum & Principum Imperii noſtri Romano-Germanici ducat, inter eos ſicut primum locum tenet Rex Romanorum, ita quoq; de ejus tutela, ſi forte impubes electus ſit, primò omnium tractandum erit. Diſtingvitur autem tutela electi Romanorum Regis, & quaſi triplex eſt pro triplici ejus ſtatu: nam tutoribus opus habet, tum ratione perſonæ ſuæ & priva-

vati patrimonii; tum ratione Principatuum & feudorum Imperii; tum denique ratione Imperii Romano-Germanici, quod ex electione ei competit. Quoad duas priores nihil differt à cæteris Principibus Imperii, idemque in Regis Romani, quod in reliquorum Principum tutelis (de quibus *tb. pen.*) hactenus jus eſt. Ultimũ vero, ſcil. publica imperii negotia eorumque adminiſtrationem quod attinet, videtur quidem illi, qui ratione Principatuum vel perſonæ Regis Romani Tutor eſt, etiam proviſio Imperii competere; cùm Tutor perſonæ, & conſequenter omnibus perſonæ Juribus ac negotiis datus intelligatur. *arg. §. 17. Inſt. de Exc Tut. l. 14. de Teſt. tut.* Verùm non cedit adminiſtratio Imperii tutelæ privatæ, tutorumq; arbitrio; ſed publica Imperii lege confertur omninò Sereniſsimis Vicariis Imperii, & in *A. B. tit. 5.* expreſſe conſtituitur, ut ſemper proviſio imperii Sereniſſimis Vicariis tribuatur, quoties vacat Imperium: vacare autem intelligitur, ſi vel capite deſtituitur, vel habet quidem caput, ſed quod propter ætatem rempublicam adminiſtrare nequit; namque & tum proviſio imperii vacat, quia nemini competit: atqui de ſola proviſione Imperii quæritur, & de ſola ea ſupplenda agitur *in d. tit. 5.* Et hoc quoque expreſſe ita deciſum eſt *in Capitul. noviſſ. Joſephi §. 47.* ubi Sereniſſimus hodiernus Rex Romanorum promittit expreſſè, ſe nolle ſuſcipere adminiſtrationem Imperii in præjudicium Vicariorum ante 18. annum, quem tamen poſtea mutatum eſſe in annum 16. & ſpeciali hoc receſſu confirmatum referunt.

§. II. Reliquos verò Principes quod attinet, regula in genere ſtatuenda eſt, quòd eorum tutela regulariter ſequatur Jus civile, & quæ in Jure Cæſareo communi

muni diſpoſita ſunt, in tutelis qvoqve ſtatuum & perſonarum Illuſtrium, qvippe qvi Jure communi Imperii utuntur, obtineant; niſi qvatenus id Lege aut moribus mutatum eſt. Sic in Principatibus obtinere poteſt triplex illa tutela Jure civili definita, teſtamentaria ſcilicet, legitima & dativa, adeò ut prima ratio habeatur teſtamentariæ tutelæ, deinde legitimæ, deniqve dativæ. Sed & qvibus modis tutela, in Jure privato finitur, iisdem ferè in Principatibus deſinit eſſe, ſicuti plura hanc in rem affert Illuſtr. Dn. de Rhetz. *J. in publ. Lib. 1. tit. 23.*

§. III. Verum tamen eſt, in qvibusdam recedere tutelas has publicas moribus, pactis ſtatutisq; familiæ, vel ex ipſa natura Principatuum, à jure privatarum tutelarum, inprimis verò qvoad perſonas tutorum; cùm enim Jure communi novo perinde in tutela legitima, ac in ſucceſſione, concurrant promiſcuè agnati & cognati, ex *Nov. 118. c.* 4. utrumq; ſecus eſt in principatibus; à qvorum ſucceſſione cùm exludantur naturâ fœminæ, & per fœminas cognati maſculi, omninô etiam exludentur à tutela: omnis enim ratio injungendæ tutelæ legitimæ eſt ſpes ſucceſſionis; qvæ tota ceſſat reſpectu Principatuum in fœminis. Neqve ratio patitur, cùm fœminæ ne qvidem proprio nomine & jure Principatum gerere poſſint, ut alieno poſſint; & qvæ propriam ſuam cauſam in principatu, (ubi ordo ſucceſſionis eas tangeret) tueri neqveunt; nedum alienam poterunt, *arg. l. 1. §. 5. de Poſtul. & c.* Idqve jure gentium in regnis, *ſect. 2.* & ſanctionibus imperii in Electoratibus firmatur.

§. IV. Hinc igitur haut levis momenti ſcrupulus oritur, cùm tutor perſonæ, qvæ individua eſt, detur,

eoqve omnibus ejus bonis ac negotiis datus videatur, nec tutorem habenti alius tutor dari poſſit, *per notat.* qvomodo alius poſſit eſſe tutor perſonæ & patrimonii privati, alius territorii: uti ſi pupillus Princeps habeat forte agnatos remotiores, & cognatos propinqviores, vel matrem & aviam. Qvod ſi enim dicamus, alterutrum tutorem ſufficere, eumqve tutorem eſſe perſonæ, omniumq; ejus jurium; jam porro qværitur, qvis ergo præferri debeat; an agnatus, ut ei qvoq; cedat tutela perſonæ, & bonorum ejus privatorum; an proximiores cognati, ut hi, ceu perſonæ dati tutores, per conſeqvens omnibus ejus juribus, etiam publicis, ac Principatibus tuendis dati videantur? Qvam rem ut paucis definiamus, non dubium eqvidem eſt, ſi Tutor à ſuperiore, v. gr. Camera, vel teſtamentô, (ubi teſtamentô id fieri poteſt) ſimpliciter perſonæ detur, eum ſolum tutorem eſſe; qvia dans & potuit qvoad omnia, etiam territoria, dare, ut ſupponimus, & voluit ita dare, cùm ſimpliciter & indiſtinctè pupillo dederit: neq; hîc contendunt jura agnatorum & cognatorum, qvia hæ tutelæ non ex jure cognationum, ſed ex jure & voluntate dantis deferuntur. At ſi de legitima tutela lis ſit inter agnatos & cognatos, ex ratione juris neceſſariò ſeparandæ ſunt tutelæ, & cognatis proximioribus tutela perſonæ & rei privatæ, agnatis autem Principatûs tutela debebitur: non enim cognati, eò qvod perſonæ & conſeqventer bonis dati ſunt, Principatus qvoqve fræna capeſſere poſſunt, qvia Principatus non continetur ſub bonis vel patrimonio, neq; in acceſſionem rerum privatarum venit: Nec contrà, agnati excluſis cognatis proximis tutelam perſonæ & bonorum gerere poſſunt, qvia Principatûs cauſa conſtituti ſunt,

adeo-

Digitized by Google

adeoqve rei, non perſonæ. Deniqve, cùm cujusqve jura diſtincta ſint, & qvisq; jus qvæſitum reſpectu Tutelæ ſibi delatæ habeat, non poteſt alter alteri id aufferre. Neq; movet, qvod ita duplex tutela ſit ejusdem pupilli, cùm tutela Principatûs propriè, & ex ſenſu juris non ſit tutela, ſed Principatus adminiſtratio; unde & hi tutores communiùs Adminiſtratores, Rectores, vel Regentes dicuntur. Idqve ita uſu obtinere, in ſeqventibus apparbeit.

§. V. Præmisſis huc usqve qvæ de tutela Regis Romanorum & Principum in genere tractanda erant, ordo nos jam ducit ad Electores tanqvam præcipua imperii noſtri membra & fulcra. In qvorum tutela ex conſtitutione Caroli IV. in A. B. duo ſpecialia præter jus commune occurrunt: (1) ratione modi, qvod proximus agnatus, ſeu qvi proximam ſuccedendi ſpem habet, hanc tutelam adminiſtret. (2) ratione termini, qvòd hæc tutela, non, uti alias anno XIV. ſed anno XVIII. finiatur, ſicuti hoc expreſſe ita in A. B. *tit. 7.* ſancitum eſt.

§. VI. Primum tamen, ſcilicet, qvòd hæc tutela ad proximum agnatum pertineat, aliter ſe in regno Bohemiæ habere teſtatur Strauchius *Diſſ. Exot. 4. n. 2.* ubi jure regni iſtius proceribus tutelam competere dicit, & præjudiciô qvodam rejectorum tempore electionis Caroli V. legatorum, qvos Sigismundus, tanqvam proximus agnatus, miſerat nomine Ludovici Regis Bohemiæ, defectum ætatis patientis, comprobat.

§. VII. In Electorali verò tutela, occurrit jam vexatisſima illa qvæſtio, an hæc tutela, qvæ vi A. B. proximo agnato data eſt, teſtamento mutari posſit? Qvæ qvidem qvæſtio in Imperio, & præſertim in Palatina

Digitized by Google

tu,uti animis & motibus, ita magnis in utramq; partem voluminibus, à Marqvardo Frehero & Dionyſio Gothofredo ſummis JCtis pro Palatinis; pro Neoburgicis vero à Johanne Zechlino, Gevoldó, Zacharia Friedenreich, aliisqve paſſim editis, qvorum mentionem facit Antonius Colerus *de jure imperii Sect. 56.* mirum in modum agitata fuit. Sed hi omnes ex hypotheſi juris civilis rem tractârunt, eoqve non modo inter ſe mirifice, ſed & ſecum haud parum pugnant. Ut paucis rem decidamus, accuratè inprimis ſeparanda eſt in Electoris pupilli tutore duplex adminiſtratio; una Principatuum & terrarum bonorumq;, altera ipſius officii Electoralis & Archiprincipalis: Illa tantùm in tuendis terris, bonis & perſona pupilli conſiſtit; ac iisdem committi ea poteſt, qvibus & reliqvorum Principum ac Statuum tutela, idemqve propè in iis jus eſt: Hæc verò in jure, voce ſeu ſuffragio, ac Poteſtate eligendi, exercendiqve officia ac jura non Principatus, ſed Imperii, qvæ Electoribus competunt, eorumqve præcipua ſunt. Hoc officium Archiprincipatus & poteſtatem eligendi Imperatorem nùllô modò alii tutori tribui poſſe qvàm ei, qvi in A. B. ad id ſpecialiter datus & conſtitutus eſt, certa ratione conſtat. Hoc enim officium & hæc poteſtas, etſi Principatui pupilli inhæreat, non tamen Principatûs, ſed Imperii negotia complectitur, nec ad illius territorii, ſed ad hujus Imperii cauſam & Jus publicum pertinet. An vero qviſqvam dixerit, Principem aliqvem Imperii poſſe de ipſo Imperio, ejusqve adminiſtratione & officiis, deqve jure eligendi Regis Romani teſtari, ſuoqve arbitrio diſponere? Cum præſertim hæ functiones Archi-Principum & qvæ inde dependent, uti publica Imperii jura ſunt, ita & jure publi-

publico, publicaqve autoritate definita conſtitutaqve non autem privato arbitrio relicta ſint, qvæ proinde à Principe, qvi hac in parte conſideratur ut privatus, mutari neqveunt. Qvin, ſi ultima voluntate horum officiorum adminiſtratio relinqvi qveat, evenire poſſet, ut hæc ipſa qvoqve fœminæ tribuerentur, qvæ proinde, quod nimis indecorum eſſet, tunc etiam intereſſe poſſet conventibus Electoralibus, & comitatui publico, ac munia illa ſolennia, ad menſam, aliaqve, qvæ Archiprincipum officio cohærent, exercere deberet. Sed & extraneis, ac pluribus committi hoc officium Electorale teſtamento poſſet, plurimaqve alia pullularent inde abſurda, & regni atqve imperii noſtri legibus fundamentalibus contraria.

§. VIII. Videamus jam porrò, an etiam *A. Bull. d. tit. 7.* de ſolis hiſce officiis & poteſtate eligendi Imperatorem, non verò de tutela ipſius Principatûs ac perſonæ agat? Ubi ſanè inveniemus in toto illo titulo nullam prorſus mentionem Principatûs aut ejus adminiſtrationis fieri, ſed tantùm conſtitutionem factam eſſe *de JURE, VOCE & POTESTATE ELIGENDI, & qvæ iis cohærent*, qvæ qvidem voces qvinqvies *in d. tit. 7.* repetitæ inveniuntur. Et hoc patet (1) ex occaſione hujus conſtitutionis, qvæ erat, ne diſceptatio inter Electorum filios ſuper *Jure voce & poteſtate præfata*, qvæ verba A. B. ſunt, oriretur: qvo præmiſſo deinde tranſit ad tutelam, ubi proinde de *hoc jure voce & poteſtate* etiam tantùm agere videtur, cum præſertim non dicatur, ne diſceptatio oriatur de Jure adminiſtrationis ſed tantùm de *loco, voce & poteſtate.* Deinde in ipſa tutelæ conſtitutione, qvæ eſt §. 4. *dict. tit. 7.* iterum nulla mentio terræ aut Principatus fit, ſed tantùm juris illius & poteſtatis: hæc enim *d.* §. 4. verba ſunt: *Et ta-*

Digitized by Google

lis ſucceſſio in primogenitis & hæredibus Principum eorundem in jure & poteſtate præmiſſis, perpetuis temporibus obſervetur, & ſic ſtatim ſubjungit de tutela. In fine qvoqve *d. § 4.* ubi Imperator conſtituit, qvando tutela hæc Electoralis finiri debeat, & ad qvid tutor ejus teneatur, nihil qvicqvam de Principatus adminiſtratione adjicit, ſed tantum dicit: *Si legitimam ætatem attigerit impubes filius Electoris, jus vocem & poteſtatem, & omnia ab ipſis dependentia tutor ipſe ſibi totaliter cum officio teneatur protinus aſſignare.* Unde facilè apparet, A.B. tantùm loqvi de Archi officiis illis & juribus qvæ ab his dependent, non verò de ipſa terrarum adminiſtratione. Idemqve longe latiùs clariusqve demonſtrat Bulla Sigismundi apud Gold. *tom. 1. ad ann. 1434.*

§. IX. Qvod hactenus ex ipſis Bullis ad oculum probavimus, id exemplis qvoqve & praxi uſitatâ corroborabimus. Inprimis Illuſtriſſimum exemplum eſt in Sereniſſima Domo Brandenburgica, ubi Joachimus I. anno XVI. ætatis ſuſcepit adminiſtrationem omnium terrarum ſuarum, Tutor autem, qvi erat ex vi A.B. Fridericus, Franconiam tum tenens, tantùm adminiſtrationem officii Archiprincipalis, & qvæ ei anexa ſunt: atqve ita tunc, ut debuit, intellecta fuit A. B. Sic Cernitius in deſcriptione X. *ex Familia Burggrav. Norinb. Elect. Brandenb. p. m. 48.* refert: *Mogvntinum tum temporis ſvaſiſſe Joachimo I. Electori Brandenburgico, ut ſuſcepto homagio adiret titulum & dignitatem Electoralem. Mentem enim A. B. eam eſſe, ut primogenitus Electoris ſecularis in Electoratu ſuccedat, ætatem vero, qvæ minor ſit* XVIII *annis, ei ſucceſſioni planè nihil derogare, niſi qvod ab Electione Regis Romanorum abeſſe juberet eum, qvi decimum octavum ætatis annum nondum attigiſſet.* Et hæc qvoq; praxis in ipſo Palatinatu obtinuit: Nam Fridericus IV.

Se-

Septemvir Palatinus, licet nondum XVIII. ætatis annum implevisſet, ſuſcepit adminiſtrationem terrarum ſuarum, invitô licet, & mirum qvantum contradicente Patruô magnô Richardô: qvi proinde injuſtisſimè terrarum Palatinatus tutelam vi invadere, ſed meritò fruſtra, tentavit: Thuan. *Lib. 104. ad ann. 1592. in med.* inani prætextu A. B. qvæ de terris non loqvitur. Sic etiam Johannes Bipontinus, qvi Friderici V. tutor erat, ante tempus tutelæ finitæ ea ſe abdicavit, imperii tamen negotiis usq; ad XVIII. Friderici annum completum ſervatis. Spen. *in fam. Pal. Bav p.m. 21.* Atqve hâc poſitâ diſtinctione nihil usqvam apparebit qvod difficile, iniqvum, qvin qvod dubium videri posſit: & cesſat ſcrupulus ille, de qvo Elector Saxoniæ & Brandeb. ad Ludovicum VI. Palatinum ſuper hac controverſia *d. 31. Jan. Anno. 1548.* hunc in modum ſcripſerunt: Daß es ein ſchwer Thun ſeyn würde / wann die güldene Bull / indem ſie den nechſten Agnaten die Vormundſchafft aufftráget / die Meinung haben ſolte / daß dadurch indenen Chur-Fürſtlichen Häuſern den Eltern dermaſſen die Hände geſchloſſen wären / daß dieſelbe ſo gar auch keine andere mehr Perſohnen und Freunde / dazu ſie ein beſonders vertrauen hätten / im Teſtament und letzten Willen zu verordnen nicht Macht haben ſolten. Puhel. *tract. de tut. c. 7. n. 81.* Nec hactenus improbandum, qvod Ludovicus III. palatinus fratrem ſuum minimum, Ottonem Mosbacenſem, præ cæteris Ludovico IV. filio tutorem dederit: idqve ſecundum jus commune, ubi, qvam diu teſtamentaria tutela ſperatur, tamdiu cesſat legitima, neqve hoc in A. B. mutatum eſt, niſi qvantum ad officia Electoralia: de his enim tantùm ſermo eſt in A. B. nulla verò mentio fit adminiſtrationis terrarum, atqve ſic hæc relicta videntur ſub di-

diſpoſitione juris communis, cùm nulla ratio ſit, cur id, qvod mutatum non eſt, ſtare prohibeatur *arg l. 27 pr. C. de teſt l. 32. C. de Appell. & Conſultat.*

§. X. Hinc pronum eſt cognoſcere Statum controverſiæ adeò famoſæ de caſu gemino tutelæ Palatinæ, altero Friderici IV. altero Friderici V. illius enim Tutor fuit agnatus Johannes Caſimirus, excluſis teſtamentariis; hujus teſtamentarius, Johannes Bipontinus, excluſo agnato proximo: & tamen utrumq; defenſum eſt à Frehero & JCtis Palatinis. In priore ſpecie Friderici IV. rectè defenſum id fuit; qvia cum Johanne Caſimiro alii qvoqve pariter ad eandem cauſam univerſæ tutelæ, & ſic etiam ratione officii Electoralis, communiter & æqvali jure vocati erant, qvod cum ſalvâ A. B. fieri non potuerit, datio illa tota nulla fuit, & ideo deficientibus teſtamentariis ſolus Joh. Caſimirus ex lege Tutor extitit. In altera vero, ſpecie Friderici V. excluſô agnatô proximô ſolus Bipontinus teſtamento datus erat: qvæ datio de tutela pupilli ac terrarum ejus, ſi verba teſtamenti non repugnent, intelligi, atq; hactenus defendi potuit. Verùm qvòd proximus agnatus etiam ab exercitio jurium Officii Electoralis excluſus fuerit, probari vel defendi nullatenus poteſt. Neqve obſtat, qvòd metus à religione agnati Pontificia fuerit; nam id ſatis cavetur, ſi perſonæ ac terris pupilli dentur orthodoxi, relicta tamen Agnato ex lege proviſione Officii Archi Principalis. Non ſuffi ciunt itaq; ea, qvæ tradit Limn, *de Jure publ. Lib. 1. c. 11. n. 103 & ſeqq.*

§. XI. Hinc planè ſeqvitur, ſi alii teſtamento dati ſint Tutores pupillo Electorali ratione perſonæ & Principatuum ipſius, non tamen hos, ſed ſolum agnatum proximum vi Aureæ Bullæ Jus ſuffragii in eligen-

gendo Rege Romano, habere; qvin illum ſolũ intereſſe poſſe omnibus illis conventibus Electorum, denen Wahl- und Chur-Fürſten Tägen; cùm hos conventus unicè illi habeant vigore officii ſui Archi-Principalis, des Ertz-Amts / uti latè oſtenſum à Magnif. Domino Præſide in Colleg. *Jur. publ. cap. 8. & cap. 9* Sed magis dubium, qvis hoc caſu imperii Comitiis, denen Reichs- und Deputations-Tägen / intereſſe debeat? Videtur qvidem in his qvoqve jus ſuffragii & ſeſſionis eſſe penes Agnatum, qvi ex A. B. tutor eſt, cùm hoc qvoqve ex prærogativa Electorali ſit, qvòd Electores peculiare Collegium in Comitiis conſtituant. Verùm, cum Sereniſſ. Electores jus Comitiorum non exerceant vi officii ſui Archi Principalis, des Ertz-Amts / ſed jure Principum & Statuum Imperii communi, etſi ordinem Collegiiqve ſeparationem præcipua habeant, dicendum omnino, in his Comitiis tutores teſtamento datos, & qvidem ſolos, jus ſuffragii habere, ſi agnatus non ſit ſimul teſtamento datus, qvia non eſt hic actus officii Electoralis, ſed communis Ordinum Imperii: Si vero agnatus qvoqve teſtamento datus eſt, non dubium eſt, eum in terrarum qvoq; tutela concurrere. Tutiùs tamen eſſe credimus, priore qvoq; caſu potiùs communi omnium tutorum autoritate ad hæc Comitia legatum mitti ac inſtrui.

§. XII. Reſtat ultimum hujus Sectionis membrum, de Tutela reliqvorum ordinum & Principum imperii. Traditum verò jam eſt ſupra *in §. 5. hujus Sectionis*, Datos vel teſtamento vel à Superiore tutores indiſtinctè omnia, etiam Principatum gerere: ſi verò contendat agnatus cum proximioribus cognatis de legitima tutela, his tutelam perſonæ, ejusq; bonorum; illi autem curam Principatuum ſeu ditionum compe-

Digitized by Google

tere. Unde patet deciſio quæſtionis: An etiam tutela, quæ matri & Aviæ *in l. 2. & Auth. ſeq. C. Quando mul. tut. o.* item in *Nov. 118. c. 5.* tribuitur, in Principatibus obtineat? Quod quoad adminiſtrationem publicam & ratione territorii negatur: Licèt enim ratio illa, quæ *in d. l. 2. & Auth. ſq.* traditur, ſingularis nempe pietas atque affectus, quem erga liberos habere intelligun-tur. in matre & avia illuſtri æque militet ac in alia quacunque tamen obſtat, quod Imperii ac Principatuum gubernatio & defenſio viris, non fœminis, naturâ ſuâ competat. *Sect. 2. th. 6. Sect. 3. th. 3.* At perſonæ tutelam & educationem omninò ſuſcipere poſſunt. Quod ipſe etiam uſus præſens comprobat in Ducatu Würtenbergico, ubi Auguſtisſimus Imperator Anno 1678. Serenisſimæ Matri tutelam in perſonam pupilli, hodierni Ducis Serenisſimi, detulit, at Ducatus Adminiſtrationē Patruo, cui Conſiliarios quosdam adjunxit. Et hoc etiam in ipſis illis Principatibus obtinere videmus, ubi alias ſtatuto ad tutelam Principum impuberum matres admittuntur: de qua quæſtione conf. *Sect.* [illegible] Non defuerunt, qui dubitarent, num illuſtribus quoque perſonis tutor non illuſtris dari posſit? Sed certisſimum eſt poſſe; & ne minima quidem dubitandi ratio. Quod rationibus, legibus, reſponſis, & uſu Imperii, exemplisq; domus Badenſis &c. firmat Carpzov. *p. 2 dec. 120.* Præterea in Palatinatu Raugraviorum tutor patruus ipſorum eſt & unus è Conſiliariis. In domo Wittembergica duo concurrunt Conſiliarii, qvod & in aliis freqvens eſt. Et cur tutor illuſtrium eſſe non posſint, qvi judices eorum eſſe, & jurisdictionem ac imperium in eos habere poſſunt; uti Aſſeſſores Cameræ, & aulici judicii; & aliorum dicaſteriorum Conſiliarii?

Digitized by Google

arii? Sed fortè tam abſurdum eſt, hoc, in qvo nihil dubii eſt, prolixiùs confirmare, qvam de eo dubitare. Virtus, merita, officia, qvæ juſtitiæ ac reipubl. tuendæ præſunt, maximè illuſtrem faciunt.

§. XIII. Qvod verò qvæſtionem illam, qvando in Principibus tutela finiatur, attinet, ſtatuit qvidem Cothmannus *Conſil.44 n.52. vol.1.* apud Arumæum *diſcurſ.X ad A. B. th.15.* eundem pubertatis terminum in Principibus eſſe, qvi in Electoribus, & hoc argumentô à contrario ſenſu ductô probare nititur, ſcilicet, quia duces, cum Electoribus inferiores ſint, multo magis XVIII. anno ad legitimam ætatem pervenire, & ducatuum ſuorum adminiſtrationem ſuſcipere deberent. Sed ejus ſententia non placet, etſi in qvibusdam territoriis, uti in ducatu Brunsvicenſi, Principatu Anhaltino, Comitatu Mansfeldiæ, (ubi alii 16. ann. ſtatuunt) &c. ætas 18. annorum ſufficiat. Videtur ergo plena ætas majorum reqviri, tum propter Bullam Sigismundi *de Anno 1434. §. Et talis ſucceſſio.7.* ubi hæc verba habentur: *In Principatibus autem, ducatibus & aliis dominiis temporalibus gubernandis ætatem obſervandam decernimus, prout à divis Romanorum Impp. & Regibus Prædeceſſoribus noſtris ſancitum eſt.* Goldaſt. *tom. 1. Conſtit. Imper. ad ann. 1434.* tum qvia argumentum à contrario ſenſu hic obtinere non poteſt. Hoc enim tanqvam ſpeciale privilegium Electoribus conceſſum eſt, qvod proinde ſtrictæ interpretationis eſt, & extenſionem non admittit. Cothm. *Rep. Acad. 14. n.92. Sic etiam Ferdinandus II. Imp. ad petitionem Illuſtriſſimi Ludovici Haſſiæ Landgravii, filio ejusdem primogenito Georgio ejusqve liberis & omnibus ex corpore domini impetrantis deſcendentibus hæredibus maſculis, ad qvos juxta familiæ ſtatutum regimen per*

 ven-

venturum eſſet, hoc privilegium conceſſit, ut qvilibet ex iis, qvem ordo ſuceſſionis ad regimen admittit, qvamprimum XVIII. *ætatis annum adinpleverit, ad inſtar Electorum adminiſtrationem Principatùs, ac ſi legitimam ætatem compleviſſet, ſuſcipere poſſit, ſublatis ex plenitudine poteſtatis omnibus in contrarium diſponentibus juribus & ſtatutis, idqve privilegium ita conceſſum, & adpenſa aurea bulla roboratum fuit 18. Novemb. anno 1625.* uti refert Limn. Enucl. *l. 3 c 11. §. 12.* & Reinking. *de Regim. Eccl. & Secul. l. 1. cl. 3. cap.* XII. *n. 57.* Rectius verò dicitur, principes qvoqve puberes, ſi velint, terrarum ſuarum regimen capeſſere poſſe; *ſect. 3. §. 9.* at qvoad alios effectus indigere veniâ ætatis; cujus Regi Daniæ aliisq; Principibus datæ exempla habet Reink. *d. l.*

SECTIO IV

De Tutela Feudali.

SUMMARIA.

1. *VAſallis ratione feudi eosdem tutores competere, qvi ratione allodii, ubi ſimul contraria ſententia refutatur.*
2. *Secus tamen eſſe, ſi alii feudo ritè dati ſint.*
3. *Aliud qvoqve eſſe in feudis majoribus.*
4. *Qv. An teſtamento dari poſſint his feudis tutores? Aff. de praxi Germ.*
5. *Matri & aviæ qvoqve non competere hanc tutelam qvoad Principatus, ubi exempla contraria allegantur & conciliantur.*
6. *Ad Dominum etiam deficientibus reliqvis agnatis non pertinere.*
7. *Nec ei jus dandi tutorem competere.*
8. *Ubi argumenta contraria refutantur.*

§. I. In

§. I.

IN tutela feudali, de qva jam agemus, multi qvidem ſunt, qvi putant, agnatos præferri cognatis, ac proinde non eosdem tutores eſſe in feudis privatis, (de Principatus &c. dictum *Sect. præc.*) qvi in allodio, idq; ex regula *l. 1. ff. & l. 1. cum auth. ſeq. C. de legit. tut.* Nos verò cum Roſenthalio *cap. 12. Concl. 19. n. 11. 12. & 39.* hanc rejicimus ſententiam, & vaſallis ratione feudi eosdem tutores competere, qvi ratione allodii, ſtatuimus, neq; hoc ſolum ex contraria praxi apud citatum Roſenthal. *d. l.* apparet, ſed etiam ratio juris certisſima eſt *ex §. 18. de Excuſ. tut. & l. 12. & ſeqq. de teſt. tut.* qvia ſcilicet feudum eſt res qvædam ſingularis, tutor autem non datur certæ cuidam rei, ſed perſonæ, & conſeqventer univerſo ejus patrimonio; cùm nemo posſit perſonam ritè tueri, niſi tueatur & bona: ſub univerſitate bonorum verò & feuda hæc comprehendi certum eſt. Et aliàs idem ratione tutelæ pro parte teſtatus, pro parte inteſtatus decederet, ſi is, qui in teſtamento perſonæ bonisque tutor datus eſt, non etiam ſimul feudo datus videretur. Denique id firmat *pr. & §. 2. Inſt. de legit. Agnat. tut.* ubi tum demum legitimi tutores admittuntur, ſi quis inteſtatus deceſſit; ſi verò quis teſtamento dedit tutorem, non poteſt dici ratione tutelæ inteſtatus decesſiſſe. Neque quicquam intereſt, an tutores ſint teſtamentarii, an verò dativi vel legitimi, Etſi verò Doctores putant, ideò agnatos debere præferri cognatis in feudis, quia agnati proximam ſuccedendi ſpem habent: hæc tamen regula tum tantùm vera eſt, quando ſuccedunt in hæreditate, non verò ſi in ſpeciali & ſingulari quadam re, qualis feudum eſt, non magis, quàm ſi ſuccedunt in fideicommisſo fami-

liæ, cui comparantur feuda. Neq; obſtat argumentum Brunnemanni *ad auth. Sicut. C. de leg. tut.* qvod ſicubi ſtatuto agnatus præferatur in ſucceſſione cognato, ibi etiam agnatum præferri in tutela; & hanc in partem allegat Decium *in l. 43. ff. de R. J.* Menoch. *arbitr. Quæſt. caſ. 150. n. 32.* & Montanum *de tut. c. 15 num. 4.* Reſpondemus enim, ubi tale ſtatutum obtinet, ibi agnatos conſeqvi ſucceſſionem totius univerſitatis omnium bonorum, non verò tantùm rei ſingularis, qvalis feudum eſt.

§. II. Qvod ſi tamen alii feudo ritè dati ſint, hi omninò allodialibus tutoribus præferuntur. Ritè autem dati tunc videntur, ſi v. g. allodia & feuda diverſis & diſtinctis in locis ſita ſint, hoc enim caſu etiam Jure communi rei ſingulari tutor dari poteſt. *per l. 15. de teſt. tut.* Sic etiam ſi feudum ſit ita magnum & diffuſum, ut unus idemq; tutor non poſſit ſufficere adminiſtrationi feudi & allodii, &c. *arg. l. 31. §. fin. de Excuſat. &c.* Add. Magnif. Dn. Præſ. *Hypomnem. Jur. feud. tit. 3. §. 14.*

§. III. Aliud tamen eſſe in feudis majoribus, qvibus regalia & jurisdictio cohærent, dictum eſt *Sect. 3. th. 4.* ea quippe non poſſunt videri & dici acceſſio patrimonii. Jus enim publicum ſeu civitatis non poteſt eſſe acceſſio juris privati. *d. th. 4.* Et licèt hoc qvoqve feudum non ſit hereditas, qvæ eſt univerſitas jurium privatorum, at eſt aliqvid eâ amplius & principalius: nam principatus v. gr. eſt univerſitas & complexus omnium jurium publicorum, ut hereditas privatorum; tantum abeſt, ut ſub hereditate contineatur. Unde non obſtat, qvòd tutor, qvi perſonæ datur, etiam ſimul bonis dari videatur: (ſicuti hoc *in §. 1. hujus ſect.* aſſeruimus, ubi ſimul diximus à teſtatore in teſtamento datos tutores in

feu-

feudalibus quoque tutelam adminiſtrare, non qvidem vi diſpoſitionis, teſtator enim eas dedit perſonæ, non verò feudo; ſed vi legis, qvia feuda illa privata conſiderantur, tanqvam pars ſub bonis contenta) Hoc enim neutiqvam in his feudis obtinere poteſt, qvæ Imperii, non bonorum rationibus accenſentur.

§. IV. An verò teſtamentô qvoqve dari poſſunt his feudis tutores? Videtur negandum, qvia vaſallus non ſuccedit defuncto in hujusmodi bonis, ſed primo acqvirenti, unde quoque non obligatur ex diſpoſitione & ordinatione defuncti, non magis qvàm ſi extraneus qvidam tutorem dedisſet: & cùm defunctus ne qvidem posſit hæredem facere in hujusmodi feudis, nedum poterit tutorem dare: multi enim ſunt, qvi qvidem poſſunt hæredes qvoscunqve inſtituere, non verò tutores ſimpliciter dare. *l. 1. §. 2. ff. de Conf. tut.* Atqve ſic, cùm feudum regale ſit jus qvoddam ſeparatum à bonis privatis, inſpici tantùm videtur, qvis ſucceſſurus ſit in hoc feudo, qvod proinde qvodammodo conſideratur, ut hæreditas qvædam propria. Verum contrarium obtinuit, hodieqve praxi Germaniæ firmatum eſſe videmus, ut illi, qvi teſtamento dati ſunt tutores, etiam his feudis præesſe, atq; ad id confirmari & reliqvis præferri ſoleant. Magnif. Dn. præſes *in Hypomn. Juris feud. tit. 3. §. 15.* Sicuti id qvoq; patet (1) ex multis illis confirmationibus, qvæ ſæpiùs hac in cauſa impetrantur ab Imperatore, Camera, & aulico judicio. (2) Ex variis exemplis eorum, qvi teſtamento tutores dederunt, qvi etiam reliqvis prælati fuerunt, ceu ea adeò omnibus patent, ut longa recenſione opus non eſſe putem. (3) Hoc luculentisſimè apparet ex ipſa *Aur. B. tit. 7.* ubi exceptio ab hac conſvetudine habetur

tur in Electoribus; qvamqvam non qvoad Principatum ipſum, ſed tantùm qvod jura & officia Electoralia; ſicuti hoc ſupra latè deduximus, atqve ſic hæc exceptio firmat praxim illam & regulam in caſibus non exceptis.

§. V. De matre & Avia jam præoccupavimus dicere in *§. 8. ſect. 3.* Unde & intelligitur, an illæ in his feudis posſint eſſe tutrices? Eqvidem Roſenthalio *cap. 12. concl. X. n. 25. & cap. 6. concl. 40.* magis negativa placet, qvia per *cap. 4. X. de Arbitris & L. ult. C. de recept. arb.* fœminæ in feudis non ſuccedunt, & Jurisdictionis incapaces eſſe dicuntur, qvæ feudis cohæret At Schraderus, *de feud. p. 10. ſect. 19. n. 28.* contrarium decidit, idqve extendit qvoqve ad feuda regalia cum Rol. à Vall. *l. 7. Conſ. 18. n. 55. & Burſ. vol. 2. conſ. 147. n. 3.* & qvidem ob præſumtum matris effectum; qvæ tamen frivola ratio eſt. *ſect. 3. §. 12.* Neutra pars ſatis accuratè feudi tutorem facit, cùm tutor perſonæ detur; feudum autem privatum ſit res ſingularis, cui tutor non datur. Dicendum itaq; tutorem, qui perſonæ datus eſt, omnibus ejus bonis, adeoqve & feudis datum intelligi, qvia feuda privata ſub bonis continêtur: Qvi ergo perſonæ tutor eſt, idem & feuda & omnia bona adminiſtrat, nec his feudis tutor peculiaris datur. *th. 1.* Unde ſi mater & avia legitimæ tutrices ſunt perſonæ pupilli, omninò totum patrimonium ejus, adeoqve & feuda adminiſtrant. Licet vero feudorum & Jurisdictionum non ſint capaces, tamen ſecus eſt, ſi contineantur univerſitate patrimonii, qvod ritè adminiſtrat *arg. l. 1. C. de ord. cogn. &c.* Sed aliud eſſe in feudis regalibus & Principatibus dictum eſt *Sect. 3. th. 12.* Habuimus qvidem hôc ipſo ſeculo in Principatu Oſtfriſiæ, in Landgraviatu Cas-

Digitized by Google

Caſſellano & Darmſtadiano exempla Illuſtria contraria, uti Ameliæ Eliſabethæ tutricis hodierni Illuſtriſſimi Landgravii Wilhelmi: ſed in his familiis ſpeciali jure, uſu, diſpoſitione vel conſenſu potiùs hoc introductum eſt, qvod proinde juri communi derogat. Sed & Sereniſſ. matri Principis Oſtfriſiæ, tutelam ejus anno 1660. obeunti, valde contradixit Patruus ipſius: & caſus eos ſingulares eſſe diximus *ſect. præc.* Saxonum verò moribus magis receptum videtur, qvòd matris tutela extantibus agnatis nec ad feuda privata extendatur. Heig. *p. 2. q. 13. n. 42.* Carpzov. *P. 2. Conſt. XI. Def. 11. n. 14. & 17.*

§. VI. Ad dominum tutelam deficientibus agnatis pertinere, inter alios ſtatuit Roſenthalius *cap.* XII. *concl. 10. n. 36.* Sed perperam, noſtrâ ſententiâ: qvia Dominus neqve tutor teſtamentarius eſt, hoc enim ſupponimus; neqve legitimus, cùm tutela legitima ſolis cognatis, iisqve, qui ſuccedendi ſpem habent, deferatur. *L. 1. pr. de Leg. tut. Nov. 118. c. 5.* Neqve nos movet, qvod Roſenthalius ait ad Dominum reverſurum eſſe feudum. Si enim revertitur, non jure ſucceſſionis hoc fit, ſed jure dominii, cum qvo conſolidatur. Uſus Saxonicus hic qvoqve qvid mutet, Vid. ap. Heig. *d. l. n. 43.*

§. VII. Cuinam verò in feudis tutorum datio competit? Eqvidem, cùm oſtenſum jam ſit, tutores feudo non dari, ſed perſonæ datos omnia, etiam feuda adminiſtrare, qværi de eo fruſtra videtur. Si tamen in caſibus ſingularibus, ratione feudi, ceu certæ rei, dandus eſt tutor, ut *th. 2.* nobis ſententia Roſenth. *d. concl. 10. n. 52.* magis placet qvàm Schraderi *P. 10. ſect. 19. n. 48. & ſeqq.* ut tutores non à Domino feudi, ſed à magiſtra-

F tu,

tu, cujus jus eſt, dari debere putemus. Cùm enim tutelæ datio ſpecialis conceſſionis ſit, neqve ſimpliciter ei, cui jurisdictio ordinaria competit, ſed cui in ſpecie hoc à Principe conceſſum eſt, uti ſupra *ſect. 1. §. 5.* vidimus, tribuatur, non poteſt illa competere Domino feudi, cui nec ullibi conceſſum id jus eſt, qviqve ne qvidem ordinariam jurisdictionem habet, ſed planè ſingularem, & qvæ non pertinet niſi ad còntroverſias Feudales inter Dominum & vaſallum vel inter duos vaſallos ortas. Tutor qvoqve tantúm datur ei, qvi jurisdictioni dantis ſubjectus eſt: vaſallus autem, qva vaſallus, propriè Domino feudi ſubditus non eſt; ſed omnis obligatio ex mutua voluntate & conſenſu oritur. Neqve jurisdictio hæc feudalis, qvæ tantùm inter vaſallos & Dominum ſubſiſtit, extendi poteſt ad tertium tutorem ſcilicet, qvi extraneus eſt, non vaſallus. Et cum Domini feudi Jurisdictio nō ſit fundata ratione perſonæ vaſalli, ſed illius feudi, tanqvam rei ſingularis, apparet ſanè, eum tutorem qvoqve, qvi perſonæ tantùm datur, (ſecundum ea, qvæ paſſim ſupra diximus), conſtituere non poſſe. Plures rationes qvibus Schraderum refutat, vide apud Roſenth. *cit. loco.*

§. VIII. Objicitur qvidem noſtræ ſententiæ, qvod feuda non ſint ſubjecta ordinariæ jurisdictioni, atqve ſic nec magiſtratui ordinario competere jus tutores in feudalibus dandi, Sed. Reſp. (1.) Non dari qvoqve tutorem feudo, ſed perſonæ, & hunc poſtea vi legis adminiſtrare ſimul, etiam bona feudalia. (2.) Falſum qvoq; eſt, qvod feuda non ſint ſubjecta ordinariæ jurisdictioni. Licet enim eximantur, qvantum ad controverſias feudales, in reliqvis tamen cauſis omnino qvoqve magiſtratui loci, in qvo ſita ſunt, ſubjacent, ſicuti hoc

Ro-